

La cultura contra la cultura

Published by [Interacció](#) [1] on 31/03/2016 - 12:35 | Last modification: 21/08/2026 - 10:11

Què passa si una part del discurs cultural contemporani, en lloc d'alliberar-nos, ha acabat convertint-se en una ideologia que prescriu com hem de pensar, sentir i relacionar-nos amb el poder? Aquesta és la provocació que articula *Desànim de lucre. Crítica de la ideologia cultural*, un assaig breu d'Abel Cutillas publicat el 2015 per Walrus Books. El llibre intervé en un debat intel·lectual molt marcat per la crítica de la indústria cultural, el pensament postestructuralista i la desconfiança envers el poder. Cutillas gira aquesta tradició contra ella mateixa: sosté que la crítica cultural nascuda després de la Segona Guerra Mundial ha acabat constituint una nova ortodòxia.

El punt de partida és deliberadament polèmic. Per a Cutillas, allò que anomenem «cultura» no és una realitat intemporal, sinó una construcció històrica que pren forma després de 1945. La devastació europea, l'Holocaust i l'amenaça nuclear haurien generat una cultura basada en la prevenció de la força, la sospita envers el poder i la identificació moral amb les víctimes. Una resposta comprensible en el seu origen que, segons l'autor, s'hauria fossilitzat fins a convertir la feblesa, la renúncia i la crítica de qualsevol voluntat de domini en valors culturals per si mateixos.

En aquest recorregut, Theodor W. Adorno i l'Escola de Frankfurt ocupen una posició central. Cutillas discuteix la influència d'una crítica que havia identificat la indústria cultural i el mercat amb processos d'alienació. La seva operació consisteix a invertir aquest diagnòstic. El problema ja no seria simplement la submissió de la cultura al mercat, sinó una cultura que ha fet de la seva oposició al mercat, al poder i al lucre una forma de legitimació moral.

El desànim de lucre no designa només una relació problemàtica amb els diners: descriu una cultura que ha après a desconfiar de la força, l'ambició, el creixement i la voluntat de produir efectes.

Aquí apareix el joc conceptual del títol. Cutillas recupera el **lucre** en un sentit molt més ampli que l'econòmic. Lucrar-se culturalment significa obtenir alguna cosa de l'experiència cultural: força, coneixement, intensitat, transformació, capacitat d'acció. D'aquí que rebutgi una cultura convertida en simple prolongació de la quotidianitat o en reiteració del lament. L'experiència cultural hauria de produir una ruptura amb l'hàbit i un increment de les capacitats de qui hi participa.

La crítica afecta també les institucions i els professionals de la cultura. Segons aquesta lectura, el sistema cultural de postguerra hauria construït progressivament un conjunt de prescripcions sobre allò que és legítim pensar, sentir i representar. Museus, universitats, mitjans, crítica i altres institucions no apareixen únicament com a espais d'emancipació, sinó també com a dispositius de producció de consens. Enric Vila, en una [ressenya](#) [2] publicada poc després de l'aparició del llibre, sintetitzava aquesta dimensió assenyalant que Cutillas interpreta la cultura posterior a la guerra com una nova forma de vigilància i disciplinament social.

La qüestió del **poder** és decisiva. Cutillas qüestiona la possibilitat d'una cultura exterior al poder i reivindica precisament allò que bona part del pensament cultural del segle XX havia intentat desemascarar. La cultura produeix força, jerarquies, representacions i formes de domini. En una entrevista posterior, l'autor formula explícitament aquesta concepció: saber, cultura i poder formarien històricament part d'un mateix moviment.

Aquesta posició explica també la seva defensa provocadora del mercat. Cutillas no presenta simplement una apologia comercial de la cultura. Considera el mercat una prova de capacitat cultural: arribar a un públic, circular, créixer i generar valor serien indicadors d'una cultura capaç de sostenir-se sense convertir la marginalitat o la dependència institucional en virtuts. El «lucre» esdevé així una metàfora de l'augment de potència que la cultura hauria de produir.

El resultat és un assaig escrit contra una determinada cultura de la derrota. En lloc de concebre la cultura com a refugi davant el poder, Cutillas vol retornar-li capacitat d'intervenció. Aquesta dimensió resulta especialment significativa en el context català, on associa el resistencialisme cultural amb una manera de convertir la feblesa en identitat i la derrota en font de legitimitat. L'autor mateix ha accentuat aquesta lectura i l'ha relacionat amb una crítica més general de les institucions i discursos culturals consolidats.

Referència

Cutillas, A. (2015). *Desànim de lucre: Crítica de la ideologia cultural*. Walrus Books.

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C](#) [3][ERCles](#) [3] especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: pensament cultural

Tags: polítiques culturals

Tags: economia de la cultura

Tags: valor públic de la cultura

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2016/cultura-contra-cultura>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://www.elnacional.cat/ca/opinio/cutillas-cultura-occident_81138_102.html

[3] <http://cercles.diba.cat/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/6544>